

AVGÖRELSENS TID

Ett lajv

Brev ett, skrivet av Tomas Walch

Det finns en kärlek och det finns en sanning

A N S L A G

Så, min vän, du vill att jag tar dig med till Rappnahem, landet där jag så ofta vandrat i mina tankar och mina drömmar. För alltid kommer det ha en plats i mitt hjärta, och det gläder mig att du önskar vara en del av det.

Rappnahem är de vidsträckta skogarnas land där det ligger utbrett mellan fjällen och havet, genombrutet av små slingriga vägar och brusande älvar. Och här och var finner man innevånarnas, rappingarnas, små hemman. För mellan människorna är det glest i detta land, gårdar och byar är få, och det är oftast långt dem emellan. Livet har sin stilla gång, inrutat av årstidernas växlingar och fyllt av knog för dess uppehälle.

En av människornas mest utmärkande egenskaper är hur de visar omtanke och omsorg om varandra, en egenskap som mer än någon annan formats av landet de lever i. För Rappnahem är ett tufft land där livet många gånger kan vara hårt och där allt dess innevånare många gånger har emellan dem själva och kyla och svält är varandra.

Men i denna tid har ett orosmoln seglat upp och ingen vet riktigt om denna gemenskap kommer att bestå. För genom Rappnahems folk har ett sår öppnat sig, ett sår som skär genom härad och rote, genom by och gård, genom hus och familj. Eggen är frågan om envars relation med det som är mer än vad de själva är. Och människor kan vara ack så fördömande i dessa andliga ting. På ena sidan de traditionella som hävdar rappingarnas urgamla hållning där ingens upplevelse är förmer än någon annans och där andliga sanningar alltid kan utmanas och utvecklas. På den andra de som hävdar allt detta, samt att varje människa uttryckligen bör avgöra sin hållning till det som är mer –den rörelse som av detta fått sitt namn; Avgörelsen.

Och möjligtvis går detta sår i öppen dag värre än någonstans i Fallaskogs rote i Ramerns härad. Ett följe ur Avgörelsen hade där planerat en andakt i det gemensamma tabernaklet. Innan alla anlant–tydligt skulle det även medverka utomrotebor–väcker avgörelsemotståndare protester. Med argumentet att rotestämman inte godkänt avgörelseritualer i den gemensamma andaktslokalen får de rinkern att skicka ett värnlag att hindra fler från att ansluta sig till de församlade, som i sin tur svarar med att vägra lämna tabernaklet. Där förblir de, för inget rappskt värnlag skulle gärna gå in med våld i tempel eller tabernakel.

Andra röster höjs och menar att folkmötet heller inte förbjudit avgörelseritualer och kräver att blockaden hävs. Återstår endast en utväg; att kalla alla invånare i Fallaskogs rote till folkmöte. Där står vi nu, och jag är nog inte ensam om att undra om folkmötet kommer bli ett tillfälle för en splittrad rote att helas eller om konflikten kommer ställas på sin spets, kanske till och med eskalera och spridas.

Till folkmötet kommer det komma fallaskogsbor från alla läger; de traditionalister som menar att Avgörelsen måste accepteras och de som samlar sig till motkampanj; även vissa inom Avgörelsen –de som vill gå sin egen väg och de som vill skapa samförstånd och enighet; det kommer komma de som är nyfikna och tänker ta chansen att lära sig mer och de som vill predika och omvända. Och så klart alla de som inte tagit ställning. Än. Och eftersom beslut i folkmötena endast tas i samförstånd kan detta bli utdraget. Samtidigt håller människorna i tabernaklet bestämt fast vid att inte lämna

byggnaden förrän de genomfört sin ritual. Deras ditresta trosvänner har slagit upp ett läger en bit bort i väntan på tillträde.

Rinker Apel av Fallaskog har kallat samman värnlagen i sin hird för att upprätthålla avspärningen vid tabernaklet och ordningen vid folkmötet. Men även inom värnlagen skiljer sig åsikterna åt. Även dessa kvinnor och män har påverkats olika av Avgörelsens ankomst.

För varje timme blir läget spändare och spändare. Ska några förflugna ord, en missuppfattad gest utlösa stormen? Hur går man över huvud taget vidare efter att ha blivit motad av en musköt istället för att fira tempelandakt?

* * *

Wälkommen till lajvet "Avgörelsens tid". Ett projekt jag burit med mig under en massa år, och som har gått igenom diverse faser och versioner. Den utformning som lajvet slutligen fått föll på plats när jag bestämde mig för att slopa alla kompromisser. Till exempel skrev jag om lajvets konkreta handling helt när första versionen av det här utskicket var i stort sätt klart. Den nya versionen kommer bli dyrare och sväljer inte lika många karaktärer, men jag upplever den som starkare.

Därför är fokus på det religiösa temat och därför är det så pass direkt och ärligt som det nu föreligger, hur oprövat och utmanande det än må vara. Vägen till utformningen av det religiösa innehållet har också varit lång och ganska mödosam. Jag har fått slopa kompromisserna med mig själv och inte hålla något tillbaka. Förhoppningsvis tillför det en personlig kvalitet som är alltför ovanlig i lajvsammanhang.

Länge ville jag även sätta upp "Avgörelsens tid" som ett längre medelstort sommarlajv. Jag hade ända sen "Nyteg" (1997) längtat efter att skapa ett nytt större sommarlajv, den här gången med kraften lagd på berättelsen och inte produktionen. I just den version jag planerar för nu så har detta dock fått stå tillbaka för ett mer tillgängligt och lättproducerat format med utrymme för workshops och bättre rollcoachning.

Så nu är lajvets upplägg nerskalat till något mindre och intensivare. Sjuttiofem till ett hundra deltagare och en enda föreställning till att börja med, i lajvbyn Moriaberg i Tumba strax söder om Stockholm. En dag med inledande workshops, och sedan tre akter fördelade över två dagar, samt en ordentlig organiserad debriefing.

Men genom att konstruera de för det här lajvet specifika byggnaderna (främst tabernaklet) mobila är det även möjligt med fler föreställningar på andra platser också, vilket jag såklart hoppas att det ska finnas intresse för.

ETT: RELIGIONEN

Byn Långmossen ligger i Yttra rote i Stridedals härad, består av halvdussinet gårdar och är vackert belägen vid vattensamlingen som givit den sitt namn. Här brukar jag ofta stanna till i Krukmakargården hos Rönn och hennes familj, några av mina äldsta och godaste vänner i hela Rappnahem, och jag tror att det är en bra anhalt att ta dig med till för ett första möte med rappingarna och deras kultur. Rönn är dessutom rotemästare sedan ett par år tillbaka och därför en utmärkt resurs när det gäller det mesta som har med rappingarnas religiositet att göra. För att förstå rappingarnas väsen går det nämligen inte att komma runt deras andliga liv. Med våra ord skulle vi nog säga att rappingarna är ett väldigt religiöst folk, men de ser det inte alls så. Religion är inte för rappingarna vad det är för oss. Deras andliga liv har inget övernaturligt över sig. Vissa saker erfar man med sina ögon och öron och andra ting erfar man på andra sätt, är rappingarnas syn på saken. Sen är det bara naturligt att man bygger sig en världsbild kring dessa erfarenheter.

Vägen vi vandrar slingrar sig ur skogsbrynet och översköljs av den långa rappska sommarsoldnedgångens gyllene ljus som får midsommarrågen på byns västra tegar att verka i brand. Vid byns gräns löper en liten å och vid vadstället möter vi några män och kvinnor som kokar en stor byk i en jättelik kittel, alla är klädda i den typiska rappska dräkten med särk, väst och kjol. De vinkar glatt och vi besvarar deras hälsning.

Vid nästa gård vi passerar håller en annan grupp kvinnor och män på att timra upp ett mindre uthus, kanske en smedja eller en bastu. De har precis tagit rast från det svettiga arbetet och skickar runt några kannor öl i skuggan. När de ser hur likaledes svettiga vi är efter vår vandring sträcker de oss en kanna och frågar om vårt resmål. Vi dricker, tackar och berättar.

Krukmakargården som vi når bakom nästa vägkrön är en typisk rappska bondgård med ett gräsklätt tun omslutet av boningshus, kreaturshus, hantverksbodas, förvaringsbodas och så vidare. Alla resta av omålade stockar och med gräs- eller tjärflistak. Ett barn på en sådär åtta-nio år lämnar sin lek med lammen i kättingen och springer oss till mötes.

“Adda! Gäster!”, ropar barnet för full hals. (Rappingarna använder oftast inte olika ord för mamma och pappa utan endast det neutrala ‘adda’.)

“Mycket väl hälsad ska även du vara, Nypon”, säger jag, vänder mig till dig och tillägger, “Nypon är Rönnns barn, ett obestridbart faktum vilket du snart kommer bli varse.”

“Så lagom, jag hade just tänkt ropa in dig till middagen”, säger en kvinna med alla utmärkande anletsdrag gemensamma med lilla Nypon. “Välkommen gamle vän, och du med, nya vän” tillägger hon, “Jag är Rönn.”

Rönn visar in oss i huvudbyggnadens storstuga. Snart står grytan framdukad i rummets mitt och vi sätter oss med gårdens folk på mattorna runt omkring. En tillrättning av gryn och bönor kryddade med libbsticka fyller rummet med väldoft och får det att

vattnas i våra munnar efter den långa vandringen.

“Berätta för vår vän om Annan”, ber jag Rönn medan vi tar för oss av grytan och de nygräddade stenkakorna. (För dig som läser denna redogörelse skriftligen vill jag lägga till att namnet betonas som i ‘någon annan’, jag misstänker att det är därifrån det kommer.)

“Gärna”, svarar Rönn mellan tuggorna.

“Är Annan er Gud?”, frågar du nyfiket och lite otåligt.

“Vad är ‘Gud’ annat än en titel?”, kontrar Rönn, “Och en missledande sådan dessutom, eftersom den för med sig så mycket förutfattade meningar.”

“Ja, jag har åtminstone inte träffat många hemmavid som förhållit sig till Gud så som rappingarna känner Annan”, säger jag.

“Annan är inte ett övernaturligt Väsen som befinner sig bortom världen och inte någon som är överordnad världen”, förklarar Rönn. “Annan är en del av allting i världen och en del av oss själva. Vi brukar tänka på Annan som det i oss som är mer än vad vi själva är.”

“Annan, som är mer...”, mumlar Nypon den vanliga böninledningen vilket framkallar varma leenden hos de vuxna ikring.

“Men förvisso är Annan mycket mer än så”, fortsätter Rönn. “Det är bara lite svårt att förklara, mycket är sådant som man bara känner. Annan är allt som går utöver, och som allting bottnar i, vilket vi tror är en kompromisslös kärlek och sanning. De hänger givetvis ihop, för bara genom ett liv i osjälvisk kärlek avslöjas sanningen, och bara i sanning och ärlighet är kärleken stark.”

“Vet inte om det direkt klarnade. Det känns som det skulle vara svårt för någon som mig att greppa.”

“Det tror jag inte alls. Annan är varats grund och oändliga djup. Du kanske tror att du inte känner Annan, men jag tror du kan känna det som är djupet i ditt liv, källan varur ditt varande springer. Du kan känna de saker som är fullständigt betydelsefulla för dig utan förbehåll. Om du gör det, känner du Annan. För vem kan säga att livet saknar djup? Att tillvaron bara är yta?”

“Jag känner det ofta som att Annan är en fast punkt”, inflikar Asp, en person som tidigare presenterat sig som Rönnns svåger. “Som utmanar oss att bli det mesta av oss själva och en del av allting, som skänker ett sammanhang.”

“Ber ni till Annan då? Det brukar ju folk göra till Gud...”

“Absolut”, bekräftar Rönn. “Men Annan utför inte mirakel. Ingen kan skapa något ur ingenting eller bryta tillvarons sammanhang av orsak och verkan. Det handlar om att vara öppen inför det som är mer. Om man över huvud taget ska tala om Annans agerande i världen kan man säga att Annan handlar genom människor som är öppna och låter Annans kärlek och sanning flöda ut genom sina handlingar. Och det är vad bön går ut på för oss. Är man öppen inför det som är mer så är man också öppen inför det som är bästa möjliga utgång av de föreliggande förutsättningarna. Att beskriva sitt problem är ofta det bästa sättet att finna en lösning.”

Du plockar upp tråden från något annat av det Rönn just sa:

“Så ni anser inte att Annan är den som har skapat världen?”

“Annan är tillvarons grund och yttersta källa, Annan är duken, inte målaren. Universum som sådant har ingen början och inget slut. Tiden är inte för oss vad den är för er.”

“Hur så?”

“Vi rappingar lever mycket i nuet. Åren beskriver vi till exempel enbart relativt varandra, vi räknar dem inte från någon punkt i historien. Vad skulle kunna utgöra en sådan punkt? Därför blir frågan om en ursprunglig skapare inte så aktuell. Däremot formas ju nytt liv ständigt, och allt liv har sitt ursprung i Annan, samtidigt som allt levande utgör den helhet som är Annan, eller åtminstone som en del av är Annan. Nu känner jag att det blir lite väl abstrakt kanske, jag förstår om ni inte riktigt hänger med, det gör inte de flesta rappingar heller när speklationerna når dessa nivåer.”

“Sa du nåt, eller?” säger Sälg, Rönnns make, samtidigt som han låtsas vakna till med ett ryck. Vi är inte de enda som drar på munnen.

“Och sedan gör ni ju inte heller någon skillnad mellan tro och vetande.” påpekar jag, “En ganska stor skillnad mot hur de religioner vi är vana vid fungerar.”

“Ja, du har berättat att ni har så kallade religiösa läror som ibland står i motsats mot det som er vetenskap och er erfarenhet säger er om världen. Synnerligen befängt. Vi rappingar tror på det faktum att det som är mer alltid är mer och större. Man kan alltid fråga ‘varför?’ en gång till och förr eller senare så finns inget annat svar än det eviga mysteriet. Och den yttersta naturen hos det som är mer kommer vi aldrig kunna greppa eftersom det vi som människor erfar alltid är subjektivt och våra förklaringar därmed alltid otillräckliga. Även Annan som vi känner Annan är en inkomplett vy eller modell, en förenkling nödvändig just för att skapa något greppbart som går att bygga en relation till. Ibland får vi lov att lägga till något till den bilden, och ibland ta bort något annat. Udrerna och skrymerna, ja även trollen, har sina tolkningsmodeller, byggda utifrån deras erfarenheter och traditioner, men inget folk kan hävda att deras bild är mer ‘sann’ än någon annans, och ingen försöker heller.”

“Men...”, börjar jag, “... men, hur ...” Jag vet hur känsligt ämnet är och innan jag lyckas hitta en lämplig formulering är det Rönn som sätter ord på det som alla andra i rummet också tänker på. “Hur kommer det sig då att det är så svårt för många att överse med Avgörelsen, och tvärtom?”

“Det är ganska enkelt egentligen”, säger Asp tvärt. “Annans natur och vår relation till Annan är inte samma sak. Och de där avgörelsemänniskorna hävdar ju att det finns en kvalitativ skillnad mellan deras relation till Annan och oss andra. Vi ‘oavgjorda’.”

“I alla fall vissa hävdar det”, säger Rönn som för att lugna ner situationen.

“Alla jag mött”, replikerar Asp med märkbar irritation i rösten, snarare ännu mer uppörd än lugnad.

Rönn nappar inte på Asps ton utan fortsätter:

“Andra som motsätter sig Avgörelsen gör det för att de menar att det är att förminska Annan att hävda att människan kan göra något som förändrar hennes relation till Annan. Men många är nog bara tveksamma till något nytt, speciellt eftersom detta nya ifrågasätter deras gamla vägar.”

“Är det konstigt?!” utbrister Asp, som verkligen inte lugnat sig, “Vår tradition har alltid varit att vi låter nya erfarenheter bygga ut och berika allas förståelse av Annan, men genom Avgörelsens karaktär låter det sig inte göras. Inte till fullo i alla fall. Därför vill jag påstå att det är Avgörelsen själva som fjärmar sig.”

“Andra menar”, säger Rönn, och nu har inte hon heller lyckats klara sig ifrån att bli lite upprörd, “att vi ändå måste låta Avgörelsen vara kvar inom vår gemenskap, fast alla inte gillar den. Eller förstår den.”

“Men jag förstår inte hur det skulle gå till...” säger Asp förtvivlat.

Vid den här punkten suckar Rönnns gamla adda, som suttit tyst hela måltiden, djupt med orden: “Ja, sannerligen kan man inte annat än att undra hur det kommer bli, det gör man ju. Inte ens här i gården så kan vi undvika att bli upprörda på varandra över det här med Avgörelsen. På vissa håll börjar det visst bli otäckt har jag hört.”

* * *

“Avgörelsens tid” handlar om Gud. Om vad eller vem Gud är och om ett möjligt sätt att förhålla sig till denna Gud. Religionen på “Avgörelsens tid” är konstruerad utifrån modern pluralistisk teologi och utifrån ett eget sökande.

Som en första förutsättning finns två teologisk-filosofiska utgångspunkter, som i mycket är två sidor av samma mynt. Den första handlar om att det är, eller i alla fall kan vara, rationellt att vara religiös, att tro på något mer än vad vetenskapen klarar av att förklara och beskriva. Den andra handlar om att det *inte* är rationellt att tro på något som *motstrider* det vetenskapen *kan* förklara och beskriva.

Det klassiska problemet med Guds existens är att den varken kan bevisas eller motbevisas, vilket leder till att det i princip finns två sätt att betrakta världen; antingen såsom innehållandes någon form av andlighet (eller vad man nu ska använda för ord, de verkar alla upptagna) och/eller intention eller inte. Då vi människor inte har något annat sätt att tolka verkligheten på än utifrån våra erfarenheter är det för en person som på ett eller annat sätt upplevt en andlig dimension i tillvaron också rationellt att tro att världen är beskaffad på det viset.

Att det är rationellt att vara religiös låter för många som en självmotsägelse, men den missuppfattningen har sin grund i en tolkning av begreppet “religiös” som detsamma som anhängare av någon dogmareligion. Med dogmareligion menar jag trossystem som till exempel den mesta kristendomen där man särskiljt mellan tro och vetenskap och håller fast vid läror och myter som faktiskt kan motbevisas historiskt, moralfilosofiskt, biologiskt eller på annat sätt. Dogmareligioner brukar även till sin natur vara exklusivistiska, det vill säga hävda att de har rätt och alla andra har fel. En mycket viktig sida av det ovanstående argumentet för att det kan vara rationellt med en religiös världssyn är att man inte kan göra någon kvalitativ skillnad mellan olika personers religiösa erfarenheter; ingens upplevelse kan vara mer sann än någon annans. Därför är endast en verkligt pluralistisk hållning försvarbar – alltså motsatsen till en exklusivistisk hållning.

Jag vet att det finns många människor som upplever att det finns något mer i tillvaron men som på grund av dogmareligionernas tolkningsföreträdare inte kan känna sig hemma i någon etablerad andlighet och väljer att inte kalla sig religiösa och/eller slutar söka efter det som är mer, kanske med en känsla av tomhet som följd. Det är förbaskat sorgligt, för det andliga livet växer sig starkast i gemenskap.

Rappingarna delar min tro att religion kan, och måste, vara icke-dogmatisk, flexibel och pluralistisk. De delar vidare min uppfattning att religiösa förklaringsmodeller alltid ska och kan komplettera annan empirisk kunskap, men inte motstrida den. Idag kan vi till exempel med religionpsykologins hjälp beskriva många av de underliggande principerna bakom religiösa riter och symboler. Mister de då sin makt, sin effekt? Jag tror inte det. Jag tror att en religion kan fungera utmärkt trots att dess anhängare vet att något är heligt därför att man kommit överens om att det ska vara det och inte för att det står i en gammal bok att det är så.

Rappingarna delar också min tro att Gud inte är något övernaturligt väsen som befinner sig ovan eller bortom världen och som då och då genom så kallade mirakel ingriper i historien. Denna teistiska gudssyn med sin allsmäktige "Herre" som hjälper människor om de ber snällt är för mig förkastlig, bland annat eftersom bönesvar uppenbarligen sker helt godtyckligt i så fall. Det finns inte heller någon plats för en sådan Gud bortom världen längre, idén bygger på en förmodern kosmologi som skär sig betydligt med dagens naturvetenskapliga framsteg. För att inte tala om de institutionella religionernas mytologiska överbyggnader som inte har någon annan funktion än att skapa makt åt institutionen.

Eftersom jag inte har för avsikt att bara pracka på er just *mina* tankar om Gud har jag inte velat lägga fast egentligen *några* beskrivningar, men jag har gjort ett undantag för denna icke-teistiska gudsbild. Detta för att jag vet att den är helt okänd för de flesta som inte läser så mycket progressiv teologi och att den kan upplevas som genombrytande för många som konstaterat att det där med en övernaturlig superförälder är något ganska larvigt som det inte längre finns någon plats för med det vi idag vet om människan, universum och religiösa urkunders tillkomst om man vill fortsätta vara intellektuellt hederlig, men som kan ta till sig ateismen lika lite som dogmareligionernas teism. Jag tror att vi är fler än vi vet om. Den bild jag hoppas kunna förmedla som en utgångspunkt är någonting av den Gud som är verklig för mig, den som är tillvarons grund och kärlekens källa. Den Gud som inte är ett andligt väsen, eller någon annan typ av objekt heller för den delen, utan en dimension av det som är som går utöver och förenar. Som är det i oss som är mer än vad vi själva är. Som är fulländningen av vår mänsklighet. Som är en kraft för helande och växande. Som vi kan möta och erfara, om vi är öppna inför det, i alla livets skeenden.

Kärnan i lajvets konflikt kretsar kring en av de riktigt svåra frågorna i varje formulering av en gudsrelation; innebär det aktiva ställningstagandet någon kvalitativ skillnad eller inte? Upplevelser kan tala för det ena samtidigt som logiken talar för det andra. Dilemmat har varit med oss minst sen Johannes Döparens dagar och en intressant historisk parallell till skeendena under "Avgörelsens tid" är faktiskt när kristendomen avdelas från judendomen. Den första kristendomen var en judisk sekt och inga av de första kristna såg sig som något annat än judar. En skillnad är dock att i den konflikten fanns aspekten med missionen bland grekerna, icke-judarna, med; rappingarna är ju endast ett folk. Det går ändå att hitta många beröringspunkter vad gäller tradi-

tionstillhörighet kontra aktiv avgörelse (något som de kristna ingalunda var den enda judiska sekt som praktiserade). Ett mer sentida exempel på en liknande teologisk konflikt återfinns bland olika svenska kyrkors syn på barndop kontra omvändersedop. Om man tar bort det där med att det skulle hända något speciellt magiskt vid dopet så är det en ganska bra parallell.

En annan skillnad är att de tradionella i sitt förhållningssätt till den religiösa verkligheten tenderar att vara mer drivna av förnuft och trädning, medan man i Avgörelsen oftare bejakar den personliga känslan.

Huruvida min religiösa modell kan sägas befinna sig inom ramarna för (en progressiv och icke-dogmatisk) kristendom eller inte låter jag vara obesvarat. Det är inte min poäng. De allra flesta organiserade kristna tycker säkert att mina tankar på ett oförenligt sätt bryter mot vad de anser centralt i en kristen gudsbild och historiesyn, till exempel det att Gud är en del av oss och vi är en del av Gud och att Gud inte är hierarkiskt överordnad världen. Sen vet jag att det finns andra teologer som skulle mena att jag istället lyfter fram det centrala kristna budskapet frigjort från en massa skymmande "religion". "Avgörelsens tid" tar dock inte upp det som av en del progressiva teologer brukar kallas "kristushändelsen", som oundvikligen är central i alla former av kristendom.

I bakgrundsmaterialet till "Avgörelsens tid" har jag försökt formulera och fiktionalisera en filosofi och ett sökande. Men det är bara grundförutsättningar, ramar, vars konkreta innehåll det är meningen att vi ska skapa gemensamt. I viss mån har jag undvikit att detaljerat lägga ut mina egna tolkningar för att jag inte vill färga era bidrag alltför mycket, men ännu mer är det nog för att jag själv lika mycket håller på att söka mig fram och inte har så mycket mer svar.

TVÅ: SAMHÄLLE

För att du ska ha möjlighet att till fullo förstå det kritiska som håller på att ske i Fallaskog tänkte jag fortsätta genom att berätta om hur styret av Rappnahem fungerar. Rotestämman har ju sammankallats och roteborna har precis börjat anlända till Falla roteplats.

Rappingarna är fria, autonoma individer. Ingen har makt över rappingens liv än hon själv. Inga lagar befaller henne. Ingen ställföreträdare har hon. De frågor som rör fler än henne själv beslutar hon om i folkmötena; bystämma, rotestämma, häradsstämma eller till och med landsstämman, när de alla måste enas om någonting. För på folkmötena tas alla beslut i samförstånd, något sådant som majoritetsbeslut är inte bara otänkbart för rappingarna, sådana beslut skulle vara ogenomdrivbara. Istället har rappingarna lärt sig kompromissandets konst. Ett beslut som alla står bakom är ett beslut som alla kommer att verkställa.

Ett folkmöte består sålunda av alla rappingar i en by, en rote, ett härad eller hela landet. De sammankallas när behov föreligger. Då det oftast är omöjligt för alla att komma är det vanligt att man håller förmöten och utser några representanter. Eftersom alla närvarande på folkmötet måste enas så spelar det ingen roll om en by skickat två personer de litar på och en annan anslutit mangrant. En representant är alltid utsedd att företräda en viss åsikt i en bestämd fråga och detta gör att folkmötena inte har mandat att besluta i några andra frågor än de kallats samman för. En till aspekt av detta förfarande värd att tillägga är att ju kortare tid mellan kallelse och möte desto färre förmöten hinns med och fler tenderar att komma på själva folkmötet, och i Fallaskog har det sammankallats i ordentlig hast.

Men rinkrarna då, vilken makt har de, undrar du säkert, för rinker Apel har jag ju redan nämnt som spelandes en central roll i den olyckliga skeendet i Fallaskog. Jo, de fungerar som neutrala rättskipare i konflikter som behöver sådant. För även om rappingarna inte har några lagar har de ändå rättsskipning. Om rappingen känner att någon orätt begåtts kan hon ta den som hon anser felande inför tinget. Alla rättsprocesser har sålunda karaktär av vad vi skulle kalla stämningar. Även vid den värsta av alla orätter, dråp, är det upp till den dräptas klan att få gärningspersonen dömd.

Rinkrarna tillsätts och avsätts av rotestämmorna, det finns inget sådant som mandatperioder, man sitter så länge folk är nöjda med en helt enkelt. Att en rinker innehar sin post på livstid är inte alls ovanligt, tvärtom. När de känner sig för gamla brukar de flesta välja att själva upplåta posten, och då finns oftast en efterträdare sedan länge utsedd som folket enats om. Den vanligaste är en dotter eller son till gamla rinkern. Det brukar vara lättast att enas så, eftersom det är mycket besvärligare att välja någon ur en ny släkt då detta rubbar balansen mellan olika klaner.

Rinkern leder också en hird som utgör rotens försvars- och ordningsmakt. En hird brukar bestå av omkring fyra, fem *värnlag*. Värnlagens medlemmar är vanliga frivilliga rotebor som svurit att tjäna roteborna och deras valda rinker. Av hirdens värnlag är i normala fall endast ett åt gången i aktiv tjänst. Vid särskilda situationer kan givetvis hela hirden kallas till tjänstgöring.

* * *

Rappnahem är min sagovärld, fast sagoland är nog mer korrekt, för det är landet Rappnahem som är skådeplats för "Avgörelsens tid" och några andra platser existerar inte i min saga. Men man brukar ju tala om spelvärldar så jag håller mig till det.

Min sagovärld har minst lika mycket inslag av 1800-talets bondesverige som av Tolkiens Midgård (eller någon annan klassisk fantasy). Därför finns det mynningsladdade krutvapen, fick-ur, dragspel och trampsymaskiner i Rappnahem.

Min sagovärld är inte borgriddarnas utan de enkla böndernas. Rappnahems direkt-demokratiska styre är faktiskt inte den praktiska lajvkonstruktion man skulle kunna tro, utan har sin historiska förebild i både germaners och slavers för-feodala samhällen. Där stod bygemenskapen med dess folkmöte i centrum, kungar valdes och deras funktion var främst domarens. Spår av detta system finns faktiskt kvar i Sverige än idag i de landskap som slapp undan 1800-talets skiften, framför allt Dalarna där levande sockenstämmor ännu förekommer med enhällighetsbeslut som princip.

I min sagovärld är människorna inga klichéer. De har djupa relationer och starka övertygelser. Den religiösa konflikt som sargar deras land lämnar ingen av dem oberörd, och det gör att lajvets huvudkonflikt inbegriper alla karaktärer. Meningen är att gestalta en extremt laddad situation som drabbar karaktärerna på ett djupt personligt plan. Det är en belägring men det är inte krig. För en vanlig människa kan det vara ypperligt hotfullt och kränkande att vänligt men bestämt bli nekad tillträde av någon med vapen. Även för den som berörs i andra hand är det djupt oroande. Jag vill komma åt spänningen med små medel som ligger närmare erfarenheter som de flesta av oss kan känna igen.

Min sagovärld är givetvis helt jämställd. Det kommer till uttryck på så vis att det bland rappingarna inte existerar några specifika könsroller. Däremot existerar fysiskt kön som begrepp, klädedräkten är lite olika för män och kvinnor, och man använder både hon och han och hen som pronomen. Det skulle bli för krångligt annars, då detta inte är lajvets fokus.

Min sagovärld är en värld för lajv. Det är så sagorna därifrån berättas, och den ser därför ut på ett sätt som passar det mediet. Hela min sagovärld är konstruerad på så vis att den ska vara realistiskt genomförbar på lajv. Människorna bor i enkla, fattiga hus. En mer välbeställd klan kanske i en storgård med snickrat golv och målade fasad, men det finns inga borgar. Det låter kanske fantasilöst och tråkigt, men jag upplever att det finns en styrka i det minimalistiska. Det viktiga för berättelsen blir människorna, inte det som omger dem.

Min sagovärld ska vara lätt att sätta sig in i, därför är all information vägd på guldväg och inget som inte bedömts som viktigt för berättelsen och/eller det budskap jag vill förmedla har tagits med. Därför använder rappingarna metersystemet och samma namn på dagar och månader som vi. De har också namn som Björk, Lönn, Bok och Ljung som är betydligt enklare att komma ihåg än godtyckliga stavelser som ska ge fantasystämning.

Lajvet är planerat till tre akter fördelade över två dagar, men vi startar med en heldag med workshops för att synkronisera oss på tema, kultur och roller. Efter spelslut har vi en planerad gemensam debriefing.

När det gäller rollskapande kommer inte färdigskrivna roller tillhandahållas. Detta dels för att rappingarna är unika som individer, men inte så mycket i sin plats i samhället eller scenariot, dels för att jag tycker att processen att själv skapa sig ett alter-ego i Rappnahem är en viktig del i vad just det här projektet vill förmedla.

Det kommer såklart finnas olika fysiska grupper som man kommer kunna önska att spela i, men lika mycket kommer rollerna tillhöra horisontella grupper beroende på position och riktning i huvudkonflikten. Även om rollerna såklart alla har olika åsikter och viljor i huvudhandlingen, kommer allt bakgrundsmaterial vara transparent. Avsikten är att producera ytterligare två utskick med både stämningstexter och mer konkreta fakta som underlag för rollskapandet.

Åsikterna som skapar handlingens skiljelinje, om Avgörelsen och den konkreta situationen, kommer spridas längs en skala, från separatistiska avgörelseanhängare till exklusionsinriktade traditionalister. Huvudpolerna under folkmötet är inte avgörelsemedlemmar kontra de andra, utan mellan olika förhållningssätt till Avgörelsen som finns blandat hos alla, grovt representerade av Rönn och Asp i episoden från Krukmarkargården. Det vill säga mellan de som vill att Avgörelsen ska bort från de gemensamma andaktsrummen och de som tycker att den måste få stanna kvar.

Även bland de av rollerna som är med i Avgörelsen finns olika syn på situationen. Framför allt mellan de som tycker att man måste ta den här konflikten och hålla ut i sin besättning av tabernaklet, och de som menar att detta är en form av våldsutövning, något förkastligt enligt traditionell rappsk etik, som är stark inom Avgörelsen.

TRE: DET RELIGIÖSA LIVET

På söndagen följer vi med Rönn till veckoandakten som hålls i Yttra by, en och en halv timmes promenad från Långmossen.

“Vad innebär det egentligen att vara rotemästare?” passar du på att fråga under promenaden.

“Ja du”, svarar Rönn, “det skulle man kunna tala länge om. Men i korthet kan man säga att vara det innebär ett förtroende att förbereda och leda veckoandakterna, ibland agerar man stöd i andliga frågor. Man samordnar upprätthållandet av rotens traditioner. Sen har rotemästarna också den viktiga rollen att inför rätten föra talan åt dem ingen annan företräder.”

Andaktshuset består av en åttakantig byggnad, omkring 20 meter i diameter. Eftersom Rönn i egenskap av rotemästare ska leda andakten har vi anlänt lite före de andra roteborna och Rönn passar på att visa oss runt, eller vad man nu ska säga; templet består bara av ett stort rum. Golvet är beklätt med mattor och uppdelat i etapper, slutandes in mot mitten där en rund murad upphöjning, omkring en meter i diameter och 30 centimeter hög, återfinns. När vi kommer närmare ser vi att upphöjningen är fylld med vatten och på en liten ö i mitten står en oljelykta.

“Det finns inga egentliga regler för hur templen ska byggas eller utsmyckas”, berättar Rönn. “Vissa tycker att vår altarpåls är lite överdriven, men det blir faktiskt väldigt stämningsfullt när lågan speglas i vattnet.”

“Kommer alla till andakterna här, även de som gått med i Avgörelsen?”

“De flesta gör det, i alla fall än så länge. Det ryktas om att de ska börja bygga egna andaktsrum, men det är nog mest rykten. Ingen av de jag känner som gått med har i alla fall kunnat bekräfta dem. Å andra sidan finns det de traditionalister som vill stoppa alla avgörelseritualer från de gemensamma lokalerna, och vart ska de då ta vägen?”

Innan Rönn hinner längre börjar roteborna strömma till och sätta sig i koncentriska cirklar runt altaret. Rönn anvisar oss en plats på den innersta cirkeln. Efter en stund inleder Rönn andakten med att hälsa alla välkomna och presentera oss eftersom det är många av roteborna vi inte träffat tidigare. Sedan tänder hon altarlyktan och inbjuder alla till en stunds tyst gemensam bön;

“Annan som är mer är vår stödjepunkt. Idag har vi kommit samman för att möta varandra och det som är mer än vad vi själva är. Låt oss dela en stund i stillhet, då vi samlar oss, våra tankar och känslor inför denna veckoandakt. Vi öppnar oss själva och bjuder Annan att uppfylla vår gemenskap.”

När bönen inleds förstår du genast varför roteborna fyllt lokalen inifrån och ut, utan att lämna några luckor, för alla fattar varandras händer, därigenom slutandes cirkelarna. Några rader bakom oss har någon plockat fram en flöjt för att med en stilla melodi ackompanjera bönen. Den osäkerhet du haft om att det skulle vara svårt att hänga med i andakten och att du skulle göra bort dig för att du inte visste när du förväntades

göra vad försvinner snabbt. De rappska andakterna har nämligen ingen fast liturgi. Därför beskriver andaktsledaren hur andakten är tänkt att genomföras, samt varje moment allt eftersom. Sångerna som sjungs har ofta en försångare eller är allmänt repetitiva så man hänger med efter en kort stund.

Den generella stämningen i de flesta moment är att andaktsdeltagarna har samlats för att stärka sig själva och varandra. Många moment är meditativa och allt är väldigt stämningsfullt.

Rönn frågar församlingen om någon vill ta upp något till förbön. Några nämner att vi får väl ta upp problemet med torkan igen denna vecka. Församlingen instämmer och en av förslagsgivarna formulerar bönen. Den går ut på att det ännu inte är någon panik men att alla rotebor måste vara beredda att leva ut Annans barmhärtighet om regnet skulle utebli hela sommaren.

Det närmaste en predikan denna andakt innehåller är när Rönn berättar en liten historia, som verkar vara ur verkligheten, och församlingen samtalar kring vilket val i historiens dilemma som mest låter Annans kärlek realiseras i världen. Rönn påminner om att det är i mötet med andra som Annan är som mest närvarande och att vår möjlighet att erfara Annan beror på hur vi behandlar andra. Våra personliga maktambitioner vill alltid ställa sig i mellan och förhindra oss att se Annans kärlek och sanning. Bara genom ett liv i osjälvisk, utgivande kärlek kan vi börja förstå hela sanningen om verkligheten, utan de ridåer som vårt ego lägger ut. Vi växer större än oss själva genom att leva kärleksfullt och på så vis möter vi Annan genom att möta våra medmänniskor.

Ute på tunet efter andakten vinkar Rönn till sig en person vi känner igen som den som läste förbönen om torkan. Hon introducerar honom som Gran, och berättar att han är en av de ledande inom den lilla grupp av avgörelseanhängare som bildats i Yttra rote. Så hon tänkte att vi skulle få möjlighet att höra mer om Avgörelsen från någon som själv är aktiv. Gran behöver inte mer än så för att börja berätta:

“Några av oss känner starkt att det... att det går ut på att bestämma sig för att inrikta sitt liv på att göra Annans gärning kan man säga. Och att det ligger något totalt genomgripande i den avgörelsen. För dig, som person, som människa. Våra hjärtan längtar efter helhet och Annan kommer inte till dig, utan ur dig, och din avgörelse öppnar vägen. Annan kallar varje människa, men det är också upp till människan att lyckas höra denna kallelse inom sig. Då kan man ta det avgörande första steget.”

Nästan i munnen på varandra frågar vi båda vad en sån där avgörelseritual som vi hört talas om så mycket egentligen är, hur den går till.

“Den som ska gå igenom sin avgörelse bestämmer själv hur det centrala momentet ska se ut, och får beskriva och motivera varför hon eller han valt den utformningen som symbol” svarar Gran.

“Hur då till exempel?”

“Det kan vara allt möjligt, och det behöver inte på något sätt vara något unikt, många återanvänder samma utformning som någon annan om de har blivit rörda av den. Avgörelsemomentet kan involvera hjälp från fler, eller till och med hela församlingen om det behövs. Vanligt just nu är till exempel handpåläggning under läsning av en dikt eller annan text. Eller att gå över glödande kol, den gillar många av de yngre.”

“Är det så att bara de som gått med i Avgörelsen får komma på era andakter?” undrar du.

“Nej, alls inte” svarar Gran och du får intrycket att han är lite trött på den frågan. “Alla är välkomna, men det blir ju heller inte alltid så att det alltid är tillvänt de som inte, eller ännu inte, tagit samma steg som de andra. Men vi håller även sådana andakter ganska ofta såklart. På onsdag kväll till exempel, här i templet, då är ni hjärtligt välkomna om ni vill.”

Vi tackar för inbjudan och lovar komma till deras kvällsandakt. Gran säger att det glädjer honom. “Men”, tillägger han, “jag vill vara ärlig mot er. Det hålls noggrann koll på vilka som besöker våra samlingar. Från annat håll alltså. Och det är inte säkert att ni efteråt kommer vara lika välkomna över alla trösklar i Yttra rote längre, tyvärr.”

* * *

Rappingarnas religion är inte ett plagiat av någon historisk dogmareligion eller någon stämmingsfull fantasykonstruktion utan ett försök till en fungerade hållning gentemot det som är mer. På sätt och vis lika mycket för vår verklighet likaväl som för Rappnahem, förutom vissa stämmingshöjande detaljer som till exempel namnet ‘Annan’. Den centrala konflikten är inte heller den enbart fiktiv, utan en ständigt återkommande motsättning.

Om du spontant ryggar tillbaka inför faktumet att religionen på “Avgörelsens tid” baserar sig på äkta religiösa känslor och funderingar, så betänk följande: Det har blivit vanligt att pressa gränserna när det gäller känslor som vrede och rädsla. Finns det någon egentlig skillnad på att spela ut sådana känslor gentemot att spela ut religiösa känslor? Är det inte bara så att Gud är det yttersta tabut?

Och det är verkligen ingen som försöker smyga på något religiöst budskap. Är det någon förutsättning som jag tar hårt på är det ärlighet med mina intentioner, det tror jag ingen kan undgå att märka. Religionen består ju vidare inte av färdiga dogmer, tvärtom, utan blir det vi gör den till. Men kanske är det på sätt och vis ännu lite läskigare eftersom vi måste ta av oss själva och våra egna funderingar kring det som är mer.

Min enda synpunkt kring detta är att jag önskar att det man bidrar med till lajvets fiktionära religion, oavsett vilken målsättning man har med sitt deltagande, är något som känns vettigt för en själv likväl. Det behöver inte kännas verkligt eller äkta, bara det känns rimligt sett från en starkt inklusivistisk och icke-auktoritär tradition.

Hur ska man rollspela denna religion? Till skillnad från de flesta andra lajvreligioner är den inte uppbyggd av yttre symboler och riter utan främst av ett inre förhållnings-sätt, en ny vinkling. Jag hoppas att det ska kunna fungera som en grund att bygga vidare på och skapa något levande. Religionen är inbyggt väldigt flexibel när det gäller uttryck och symboler och den liturgiska traditionen reflexiv i bemärkelsen att det är gängse att beskriva hur och varför man utför de riter och ceremonier som man gör, medan man gör det. Ens lajvupplevelse ska inte bli mindre utav att inte har lärt sig allt utantill. Att avgörelseanhängarna bejakar känslor mer i sitt religiösa liv betyder inte att man behöver hålla igen på dessa om man spelar en annan roll. Det går att argumentera mycket känslösamt för en förnuftsmässig slutsats, som bekant.

Allt det sagt tänkte jag vända på steken, för lika mycket och med lika stor behållning som man kan spela medeltida kristen utan att ett dugg instämma i den läran, kan man spela rapping utan att vara intresserad av att utforska sin gudsrelation. Det går bra att välja att se rappingarnas tro som enbart en lajvreligion och lajvet riktar sig lika mycket till er med den inställningen. Beroende på hur man utformar sin karaktär och vilken gruppering man väljer att tillhöra kommer det finnas utrymme för olika sätt att spela ut religion och tro under "Avgörelsens tid". För att understryka detta vill jag poängtera att lajvet som sådant är skrivet med en helt sekulär utgångspunkt. Det är inte genom någon sorts religiösa kickar som det är tänkt att man ska ha behållning av lajvet, utan genom ett traditionellt välskrivet lajv, där en genomtänkt och relevant religionskonstruktion är en av hörnstenarna.